

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1997-1998

28 MEI 1998

Wetsvoorstel betreffende de vacantverklaring van de ambten van procureur-generaal en procureur des Konings

(Ingediend door de heer Boutmans c.s.)

TOELICHTING

Het vertrouwen in de werking van de parketten is door de gebeurtenissen van de voorbije jaren ernstig geschokt. Daarom is dringend een grondige reorganisatie vereist. Met dit voorstel willen wij evenwel tot een snelle vervanging van alle procureurs-generaal en procureurs des Konings komen, teneinde de reorganisatie in een stroomversnelling te brengen met inachtneming van de wet en van het redelijke belang van alle betrokkenen.

Zij worden immers, ingevolge de voorgestelde wet, in de onmiddellijke lagere rang geplaatst en behouden het volle recht om zich opnieuw kandidaat te stellen voor hun eigen of voor een andere, zelfs hogere functie.

Het vacant verklaren zelf is, ingevolge artikel 153 van de Grondwet, geen bevoegdheid van de wetgever, want alleen de Koning kan de ambtenaren van het openbaar ministerie benoemen en ontslaan. Aangezien de traditie — niet de Grondwet — evenwel wil dat zij slechts om tuchtredeken kunnen worden afgezet, dus op grond van een persoonlijke tekortkoming, is een wet nodig om deze afzetting mogelijk te maken.

Dit voorstel is een eenmalige noodoplossing, die vereist is om voldoende in een nieuwe leiding voor de parketten te kunnen voorzien.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1997-1998

28 MAI 1998

Proposition de loi relative à la déclaration de la vacance des fonctions de procureur général et de procureur du Roi

(Déposée par M. Boutmans et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

Les événements de ces dernières années ont gravement ébranlé la confiance dans le fonctionnement des parquets. Une profonde réorganisation s'impose donc d'urgence. Par la présente proposition, nous entendons toutefois réaliser un remplacement rapide de tous les procureurs généraux et procureurs du Roi, afin d'accélérer la réorganisation dans le respect de la loi et de l'intérêt raisonnable de tous les intéressés.

En effet, la loi proposée place les intéressés au rang immédiatement inférieur et maintient intégralement leur droit de reposer leur candidature à leur propre fonction ou à une autre fonction, même plus élevée.

En vertu de l'article 153 de la Constitution, la déclaration de vacance proprement dite n'est pas de la compétence du législateur, car seul le Roi peut nommer et démettre les fonctionnaires du ministère public. Mais comme la tradition — et non la Constitution — veut qu'ils ne puissent être révoqués que pour des raisons disciplinaires, c'est-à-dire à la suite d'un manquement personnel, une loi est nécessaire pour permettre cette révocation.

La présente proposition est une solution d'urgence à caractère unique, qui s'impose pour que l'on puisse parvoir suffisamment à la nouvelle direction des parquets.

Op lange termijn zal een volledige herziening van het statuut van de parketmagistraat vereist zijn. Daarin zal niet alleen de benoeming geregeld moeten worden maar ook de overplaatsing, de juiste rechten en plichten, waaronder het grondwettelijk recht op vereniging en meningsuiting, de tuchtregeling en de tuchtprocedure.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Het gaat om een bicamerale aangelegenheid, ingevolge artikel 77 van de Grondwet.

Artikel 2

Conform artikel 153 van de Grondwet wordt aan de Koning de uitdrukkelijke bevoegdheid verleend om tot een algehele afzetting en herbenoeming over te gaan. Deze heeft geen tuchtrechtelijk karakter: het gaat om een reorganisatie.

Artikelen 3 en 4

Deze artikelen regelen de — uiteraard tijdelijke — vervanging van de betrokken magistraten door degenen die daarvoor krachtens het Gerechtelijk Wetboek het meest direct in aanmerking komen.

Artikelen 5 en 6

De afgezette functionarissen worden onmiddellijk herbenoemd in de onmiddellijk lagere graad.

Artikel 7

Ingevolge dit artikel zal iedereen die aan de wettelijke voorwaarden voldoet, zich kandidaat kunnen stellen. Dit geldt dus ook voor de afgezette magistraten zelf.

Artikelen 8 en 9

De herbenoeming wordt, in ons voorstel, aan het wervingscollege voor de magistratuur toevertrouwd. Dit heeft het voordeel reeds te bestaan en ervaring te hebben met de aanwerving van magistraten. We stellen voor dat dit college zich zou laten bijstaan door één of meer psychologen of andere deskundigen.

De regering zorgt voor het nodige personeel en de materiële infrastructuur.

Artikelen 10 en 11

De benoemingsprocedure die wij voorstellen geeft een sterk overwicht aan het wervingscollege.

À long terme, il faudra procéder à une révision intégrale du statut du magistrat du parquet, qui règlera non seulement la nomination, mais aussi le transfert, les droits et obligations précis — parmi lesquels le droit d'association et la liberté d'expression garantis par la Constitution —, le régime disciplinaire et la procédure disciplinaire.

Commentaire des articles

Article premier

Il s'agit d'une matière bicamérale, en application de l'article 77 de la Constitution.

Article 2

Conformément à l'article 153 de la Constitution, le Roi est expressément habilité à procéder à une révocation et à une renomination intégrales. Cette opération n'a aucun caractère disciplinaire; il s'agit d'une réorganisation.

Articles 3 et 4

Ces articles règlent le remplacement — évidemment provisoire — des magistrats concernés par ceux qui, en vertu du Code judiciaire, entrent le plus directement en ligne de compte.

Articles 5 et 6

Les fonctionnaires démis sont directement renommés au grade immédiatement inférieur.

Article 7

En application de cet article, toute personne satisfaisant aux conditions légales pourra poser sa candidature. Cela vaut donc aussi pour les magistrats démis eux-mêmes.

Articles 8 et 9

Notre proposition confie le soin de nommer au collège de recrutement de la magistrature. Celui-ci a l'avantage d'exister déjà et d'avoir l'expérience du recrutement de magistrats. Nous proposons que ce collège se fasse assister d'un ou de plusieurs psychologues ou d'autres experts.

Le gouvernement met à disposition le personnel et l'infrastructure matérielle nécessaires.

Articles 10 et 11

La procédure de nomination que nous proposons confère une prépondérance marquée au collège de recrutement.

Indien de minister van Justitie dit advies niet wil volgen zal hij een zware procedure moeten volgen en een goede motivering moeten voorleggen. Die zou bijvoorbeeld kunnen inhouden dat de voorgedragen kandidaat niet aan een benoemingsvoorwaarde voldoet, of dat hij in een vroegere functie het voorwerp is geweest van een zware tuchtsanctie of dat een strafrechtelijk onderzoek tegen hem loopt of dat hij auteur is van racistische geschriften, enzovoorts.

De niet benoemde kandidaat zal altijd de mogelijkheid hebben deze motivering aan de Raad van State voor te leggen: het gaat immers om een bestuurshandeling, die vatbaar is voor schorsing en vernietiging door de Raad van State.

Eddy BOUTMANS.
Martine DARDENNE.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

De Koning wordt gemachtigd de ambten van procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, van procureur-generaal bij de hoven van beroep en van procureur des Konings in de gerechtelijke arrondissementen vacant te verklaren.

Art. 3

De huidige procureur-generaal bij het Hof van Cassatie en de procureurs-generaal bij de hoven van beroep worden, tot een nieuwe benoeming is gedaan, in de uitoefening van hun ambt vervangen door de eerste advocaat-generaal.

Art. 4

De huidige procureurs des Konings worden, totdat hun opvolger zal zijn benoemd, in de uitoefening van hun ambt vervangen door de eerste substituut of, indien er meer dan één is, door de eerstbenoemde.

Art. 5

De procureur-generaal bij het Hof van Cassatie die met toepassing van deze wet uit zijn functie is ontzet,

Si le ministre de la Justice ne veut pas suivre cet avis, il devra engager une lourde procédure et présenter une motivation sérieuse, qui pourrait par exemple consister à dire que le candidat proposé ne remplit pas une condition de nomination, qu'il a fait l'objet d'une lourde sanction disciplinaire dans une fonction antérieure, qu'une instruction pénale est ouverte contre lui ou qu'il est l'auteur d'écrits racistes, etc.

Le candidat non nommé aura toujours la possibilité de soumettre cette motivation au Conseil d'État, car il s'agit d'un acte administratif, qui peut être suspendu et annulé par celui-ci.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article premier

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

Le Roi est habilité à déclarer vacantes les fonctions de procureur général près la Cour de cassation, de procureur général près les cours d'appel et de procureur du Roi dans les arrondissements judiciaires.

Art. 3

Les actuels procureurs généraux près la Cour de cassation et près les cours d'appel sont remplacés dans l'exercice de leurs fonctions par le premier avocat général, jusqu'à ce qu'une nouvelle nomination interviene.

Art. 4

Les actuels procureurs du Roi sont remplacés dans l'exercice de leurs fonctions, jusqu'à ce que leur successeur soit nommé, par le premier substitut ou, s'il y en a plusieurs, par celui qui a été nommé en premier.

Art. 5

Le procureur général près la Cour de cassation qui est démis de sa fonction en application de la présente

verkrijgt de rang van advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie.

De procureurs-generaal die met toepassing van deze wet uit hun functie zijn ontzet, verkrijgen de rang van advocaat-generaal. Artikel 209 van het Gerechtelijk Wetboek is op hen niet van toepassing.

Art. 6

De procureurs des Konings die met toepassing van deze wet uit hun functie zijn ontzet, krijgen de rang van substituut van de procureur des Konings. Artikel 194 van het Gerechtelijk Wetboek is op hen niet van toepassing.

Art. 7

Binnen dertig dagen vanaf de bekendmaking van deze wet in het *Belgisch Staatsblad* kan eenieder die aan de benoemingsvoorwaarden voldoet, schriftelijk bij de minister van Justitie zijn kandidatuur indienen voor de vacante functie of functies die hij aanwijst.

Art. 8

Het wervingscollege bedoeld in artikel 259*bis* van het Gerechtelijk Wetboek wordt ermee belast voor iedere vacante functie een ranglijst op te stellen van de drie beste kandidaten, gerangschikt volgens hun bekwaamheid en geschiktheid om de functie uit te oefenen. Zijn er geen drie geschikte kandidaten, dan beperkt de voordracht zich tot één of twee kandidaten, of laat het college weten geen geschikte kandidaat te hebben. Bij het vastleggen van de ranglijst neemt het de volgende regels in acht:

— alle kandidaten worden gehoord en het college neemt kennis van de schriftelijke toelichting die de kandidaten zullen voorleggen; daarin wordt vermeld welke universitaire of andere relevante diploma's de kandidaat heeft behaald, een overzicht van zijn beroepsloopbaan, een lijst van zijn publicaties, gegevens over zijn kennis van de landstalen en andere talen, en alle andere gegevens die hij nuttig acht om zijn kandidatuur te ondersteunen;

— een bijzondere aandacht wordt besteed aan de bekwaamheid en geschiktheid van de kandidaten om aan een parket of parket-generaal leiding te geven;

— het college kan het horen van de kandidaten aan een of meer van zijn leden opdragen;

— het college kan zich bij het horen van de kandidaten laten bijstaan door een of meer hoogleraren in de psychologie of andere deskundigen en houdt rekening met hun advies, dat schriftelijk wordt uitgebracht.

loi, acquiert le rang d'avocat général près la Cour de cassation.

Les procureurs généraux qui sont démis de leur fonction en application de la présente loi acquièrent le rang d'avocat général. L'article 209 du Code judiciaire ne leur est pas applicable.

Art. 6

Les procureurs du Roi qui sont démis de leurs fonctions en application de la présente loi acquièrent le rang de substitut du procureur du Roi. L'article 194 du Code judiciaire ne leur est pas applicable.

Art. 7

Dans les trente jours de la publication de la présente loi au *Moniteur belge*, toute personne remplissant les conditions de nomination peut présenter par écrit sa candidature à la (aux) fonction(s) qu'elle désigne au ministre de la Justice.

Art. 8

Le collège de recrutement visé à l'article 259*bis* du Code judiciaire est chargé de dresser, pour chaque fonction vacante, une liste de rang des trois meilleurs candidats, classés selon leur capacité et leur aptitude à exercer la fonction. S'il n'y a pas trois candidats aptes, la présentation se limite à un ou deux candidats, ou le collège fait savoir qu'il ne dispose d'aucun candidat apte. Pour l'établissement de cette liste de rang, il observe les règles suivantes:

— tous les candidats sont entendus et le collège prend connaissance des explications écrites que les candidats présenteront: ils mentionnent les diplômes pertinents, universitaires ou autres, qu'ils ont obtenus et fournissent un aperçu de leur carrière professionnelle, une liste de leurs publications et des indications relatives à leur connaissance des langues nationales et autres ainsi que toutes autres données qu'ils jugent utiles à l'appui de leur candidature;

— le collège consacre une attention particulière à la capacité et à l'aptitude des candidats à diriger un parquet ou un parquet général;

— il peut charger un ou plusieurs de ses membres d'entendre les candidats;

— il peut se faire assister, lors de l'audition des candidats, par un ou plusieurs professeurs en psychologie ou par d'autres experts et il tient compte de leur avis, qui est rendu par écrit.

Art. 9

De Koning bepaalt de nadere regels voor de toepassing van het voorgaande artikel en stelt de nodige middelen ter beschikking. Hij draagt er zorg voor dat de procedure kan worden aangevat binnen zestig dagen na de bekendmaking van deze wet en dat ze zonder dralen wordt voortgezet.

Art. 10

Voor iedere vacante functie benoemt de Koning de kandidaat die door het wervingscollege als eerste is gerangschikt. De benoeming is beperkt tot ten hoogste vijf jaar. De Koning kan deze benoeming nochtans weigeren bij een met redenen omklede beslissing, waarvan hij aan het wervingscollege en aan de voorgedragen kandidaten kennis geeft. Deze beslissing wordt genomen binnen één maand na de kennisgeving van de voordracht door het college.

Art. 11

Binnen twee maanden na de ontvangst van de in het vorige artikel bedoelde kennisgeving, verleent het wervingscollege een nieuw advies. Indien het college zich aansluit bij het bezwaar van de minister wordt de als tweede gerangschikte kandidaat benoemd, onder voorbehoud van de toepassing van artikel 10. Indien het college zijn oorspronkelijk advies handhaaft, dan beantwoordt het schriftelijk de bezwaren van de minister. In dat geval benoemt de minister alsnog de eerstvoorgedragen kandidaat.

Wijkt hij toch van deze voordracht af, dan omkleedt hij zijn beslissing met redenen.

Art. 12

Hebben er zich voor een plaats geen kandidaten aangemeld, of is geen van de kandidaten door het college voorgedragen of door de minister benoemd, dan wordt de vacature zo spoedig mogelijk opnieuw bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

Eddy BOUTMANS.
Martine DARDENNE.
Hugo COVELIERS.

Art. 9

Le Roi fixe les modalités d'application de l'article précédent et met à disposition les moyens nécessaires. Il veille à ce que la procédure puisse être engagée dans les soixante jours de la publication de la présente loi et à ce qu'elle soit poursuivie sans retard.

Art. 10

Pour toute fonction vacante, le Roi nomme le candidat classé premier par le collège de recrutement. La nomination est limitée à cinq ans au plus. Le Roi peut toutefois refuser cette nomination par une décision motivée qu'il notifie au collège de recrutement et aux candidats présentés. Cette décision est prise dans le mois de la notification de la présentation par le collège.

Art. 11

Dans les deux mois de la réception de la notification visée à l'article précédent, le collège de recrutement émet un nouvel avis. Si le collège se rallie à l'objection du ministre, le candidat classé deuxième est nommé sous réserve de l'application de l'article 10. Si le collège maintient son avis initial, il répond par écrit aux objections du ministre. Dans ce cas, celui-ci nomme le candidat présenté en premier lieu.

S'il s'écarter malgré tout de cette présentation, il motive sa décision.

Art. 12

Si aucun candidat ne s'est présenté pour une place ou si aucun des candidats n'a été présenté par le collège ou nommé par le ministre, la vacance est à nouveau publiée, dans les meilleurs délais, au *Moniteur belge*.